

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

SSN Zbigniew Puskarski

Protokolant Anna Janczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jerzego Engelkinga,

w sprawie **T. P.**

skazanego z art. 209 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 11 lipca 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego - na niekorzyść

od postanowienia Sądu Rejonowego w S.

z dnia 2 czerwca 2017 r., sygn. akt II Ko (...),

uchyla zaskarżone postanowienie;

kosztami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 lutego 2014 r., sygn. II K (...), Sąd Rejonowy w S. uznał T. P. - oskarżonego o to, że w okresie od marca 2004 r. do 25 listopada 2013 r. w S. uporczywie uchylał się od wykonywania ciążącego na nim z mocy ustawy obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie swoich dzieci P. i P. P., przez co naraził je na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, za winnego popełnienia przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. i wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 69 § 1 k.k. w zw. z art. 70 § 7 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na

okres 5 (pięciu) lat próby, zaś na podstawie art. 72 § 1 pkt 3 k.k. zobowiązał oskarżonego do wykonywania ciężącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie swoich dzieci P. i P. P. Wyrok ten nie został zaskarżony przez żadną ze stron postępowania i uprawomocnił się w dniu 20 lutego 2014 r.

Postanowieniem z dnia 29 września 2016r., sygn.akt II Ko (...), Sąd Rejonowy w S. zarządził wykonanie ww. kary 10 m-cy pozbawienia wolności, bowiem skazany nie realizował obowiązku łożenia na dzieci (k-58 akt wykonawczych). Skazany rozpoczął odbywanie kary w dniu 10 stycznia 2017r., odbywając ją do dnia 2 czerwca 2017r., tj. dnia wydania zaskarżonego przedmiotową kasacją postanowienia.

Postanowieniem z dnia 2 czerwca 2017 r., w sprawie sygn. akt II Ko (...), Sąd Rejonowy w S., na podstawie art. 15 § 1 k.k.w., art. 4 k.k., postępowanie wykonawcze – o którym mowa powyżej - umorzył. W uzasadnieniu swojego stanowiska Sąd Rejonowy wskazał, że w obowiązującym stanie prawnym nie jest już zabroniony pod groźbą kary czyn polegający na uchylaniu się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego, gdy obowiązek ten wynika jedynie z ustawy. Postanowienie to nie zostało skutecznie zaskarżone.

Od tego postanowienia, na niekorzyść skazanego, kasację złożył Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny zarzucając: „rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów art. 15 § 1 k.k.w. w zw. z art. 4 § 4 k.k., polegające na wyrażeniu błędnego poglądu, że w wyniku nowelizacji Kodeksu karnego, dokonanej na mocy ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2017 r., poz. 952), niekaralne stają się zachowania polegające na uchylaniu się od obowiązku alimentacyjnego, w których w opisie tego czynu, jako źródło obowiązku alimentacyjnego wskazano jedynie ustawę, co doprowadziło do wydania prawomocnego postanowienia o umorzeniu postępowania wykonawczego przeciwko T. P., skazanemu prawomocnie za czyn z art. 209 § 1 k.k., podczas gdy w zakresie znamienia „obowiązku”, o którym mowa w przepisie art. 209 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 31 maja 2017 r., mieści się istnienie podstawy ustawowej, z której obowiązek ten wynika, a określenie jego wysokości orzeczeniem, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo

inną umową, konkretyzuje jedynie wysokość tego obowiązku, mającego swoje pierwotne źródło właśnie w ustawie, a zatem czyn przypisany skazanemu prawomocnym wyrokiem w całości realizuje znamiona czynu zabronionego pod groźbą kary również w rozumieniu przepisów obecnie obowiązujących”.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna.

Sąd Najwyższy wielokrotnie już wypowiadał się w kwestii wykładni przepisu art. 209 § 1 k.k. w kontekście zakresu zmiany normatywnej jaka nastąpiła po nowelizacji treści tego przepisu ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, która weszła w życie w dniu 31 maja 2017 r. Bezspornym jest, że zachowania polegające na uporczywym uchylaniu się od obowiązku alimentacyjnego, którego źródłem była wyłącznie ustawa (bez orzeczenia określającego wysokość świadczenia alimentacyjnego), po nowelizacji, przestały być czynami karalnymi. W kontekście prezentowanego dotychczas w tym zakresie - przez różne składy orzekające Sądu Najwyższego - jednolitego poglądu, nie ulega też wątpliwości, że nie doszło do takiej depenalizacji w tych przypadkach, gdy świadczenie alimentacyjne zostało określone co od wysokości przez stosowne orzeczenie sądu, ugodę lub umowę (por. postanowienie SN z dnia 25 stycznia 2018r., sygn. akt I KZP 10/17, LEX nr 2429615).

Jak słusznie wskazał autor kasacji, na gruncie przedmiotowej sprawy nie ulega wątpliwości, że na T. P. ciążył z mocy ustawy obowiązek alimentacyjny wobec jego dzieci, skonkretyzowany początkowo ugodą z dnia 28.10.1998r. zawartą przed Sądem Rejonowym w G. w sprawie o sygn. akt III RC (...) a następnie w wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 24 marca 2009 r., sygn.akt III RC (...) (k - 87 akt o sygn. II K (...)). Nie ulega też wątpliwości, że w czasie określonym w wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 12 lutego 2014 r., sygn. akt II K (...), tj. od marca 2004 r. do 25 listopada 2013 r. skazany od tego obowiązku się uchylał.

W tej sytuacji oczywistym jest, że Sąd Rejonowy w S. zaskarżone postanowienie wydał na skutek błędnie zrekonstruowanego czynu przypisanego

skazanemu, skoro uczynił to jedynie na podstawie opisu czynu przyjętego w wyroku skazującym. Jak słusznie podnosi skarżący, powyższe uchybienie miało wpływ na treść zaskarżonego postanowienia, którym niezasadnie umorzono wobec skazanego postępowania wykonawcze - błędnie przyjmując, że skazanie uległo zatarciu z mocy prawa - i w konsekwencji zarządzono natychmiastowe zwolnienie T. P. z jednostki penitencjarnej.

W tych warunkach należało uchylić zaskarżone postanowienie o umorzeniu postępowania wykonawczego, co oznacza, że konieczne jest jego dalsze prowadzenie.